

Handläggare
Per Knutas
Telefon: 08-508 33 808**Till**
Utbildningsnämnden
2022-03-17

Strukturbidrag till gymnasieskolans specialpedagogiska verksamhet från och med höstterminen 2022

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden beslutar att införa ett strukturbidrag för gymnasieskolans nationella program med klasser med specialpedagogisk verksamhet från och med höstterminen 2022, i enlighet med utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Utbildningsnämnden fastställer strukturbidraget till 145 000 kronor per elev och år från och med juli 2022 för fristående skolor.
3. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
UtbildningsdirektörMalin Eriksson
Avdelningschef

Sammanfattning

Undervisning med specialpedagogisk verksamhet på nationella program (SPV-klasser) vänder sig till elever med neuropsykiatriska diagnoser, inlärningssvårigheter och/eller psykosocial problematik och som på grund av det är i behov av särskilt stöd. Fram till och med 2019 ersattes samtliga skolor oavsett huvudman med programpeng och i förekommande fall tilläggsbelopp. Under 2020 fastställdes ett strukturbidrag för så kallade SPV-klasser vid samtliga skolor oavsett huvudman i länets kommuner efter förslag från Storsthlm. Stockholms stad beslutade att från och med april 2021 återgå till förhållanden som gällde till och med 2019.

Under 2021 och 2022 har det blivit tydligt att antalet beviljade ansökningar om tilläggsbelopp från fristående skolor har minskat markant. De fristående skolorna har uppmärksammat att de fått allt fler avslag eller lägre belopp när de ansöker om tilläggsbelopp för sina elever. Förändringen har lett till att de fristående skolornas ekonomi har påverkats negativt.

Förvaltningen föreslår en fast ersättning, ett strukturbidrag, för gymnasieskolans nationella program med SPV-klasser. Det är ett förstärkt grundbelopp som gäller från och med 1 juli 2022. Strukturbidraget omfattar skolor i egen regi och fristående skolor.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar att införa ett strukturbidrag för gymnasieskolans nationella program med klasser med specialpedagogisk verksamhet från och med höstterminen 2022, i enlighet med utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande. Vidare föreslås utbildningsnämnden fastställa strukturbidraget till 145 000 kronor per elev och år från och med juli 2022 för fristående skolor. Med anledning av vikten att så snabbt som möjligt kunna göra förutsättningarna inför nästa läsår kända, föreslås beslutet justeras omedelbart.

Bakgrund

Undervisning med specialpedagogisk verksamhet på nationella program (SPV-klasser) vänder sig till elever med neuropsykiatriska diagnoser, inlärningssvårigheter och/eller psykosocial problematik och som på grund av det är i behov av särskilt stöd. Eleverna är behöriga till gymnasieskolan. Undervisningen och lärmiljön anpassas till elevernas behov och bedrivs i mindre grupper för att skapa förutsättningar att nå målen. Vidare finns utökad specialpedagogisk kompetens knutet till gruppen. Elever som inte är behöriga erbjuds introduktionsprogram (som har en särskild programpeng).

Stockholms stad erbjuder nationella program med klasser med specialpedagogisk inriktning (SPV) vid följande tre gymnasieskolor.

- ESS-gymnasiet, samhällsvetenskapsprogrammet. 75 Stockholms-elever och 40 elever från andra kommuner i februari 2022.
- Thorhildsplans gymnasium, teknikprogrammet och naturvetenskapsprogrammet. 40 Stockholms-elever och 15 elever från andra kommuner.
- Östra Reals gymnasium, samhällsvetenskapsprogrammet. 20 Stockholms-elever och 15 elever från andra kommuner

Vidare erbjuds nationella program med SPV-klasser i kommunala skolor i andra kommuner och i fristående skolor¹. En del av dessa

¹ Ytterligare program som erbjuds i länet är barn- och fritidsprogrammet, el- och energiprogrammet, estetiska programmet, fordons- och transportprogrammet, försäljnings- och serviceprogrammet, industritekniska programmet samt restaurang- och livsmedelsprogrammet

fristående gymnasieskolor är skolor som har begränsat sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd; andra har det inte.

Förvaltningen bedömer att det totala behovet är 365 Stockholms-elever. Det motsvarar 1,3 % av samtliga Stockholms-elever i gymnasieskolan. Antalet elever i fristående skolor bedöms vara 210 st. Då antalet baseras på elever inskrivna i mars 2021 blir uppgiften osäker. Antalet elever i kommunala skolor i andra kommuner är 20 st.

Fram till och med 2019 ersattes samtliga skolor oavsett huvudman med programpeng och i förekommande fall tilläggsbelopp. I genomsnitt beviljades tilläggsbelopp för 175 elever till fristående skolor med SPV-klasser med 85 tkr per elev och år.

Under 2020 fastställdes ett strukturbidrag för samtliga skolor oavsett huvudman i länets kommuner efter förslag från Storsthlm. I genomsnitt ersattes de fristående skolorna med strukturbidrag för 210 elever. Strukturbidraget var då 154 tkr per elev och år.

Stockholms stad beslutade att från och med april 2021 återgå till förhållanden som gällde till och med 2019. De fristående skolorna fick därmed ansöka om tilläggsbelopp utöver programpengen. (Utbildningsnämndens beslut 2020-10-15, § 12 som fastställdes av kommunfullmäktige 2021-02-01, § 15.)

Under 2021 och 2022 har det blivit tydligt att antalet beviljade ansökningar om tilläggsbelopp från fristående skolor har minskat markant. Under 2021 fick förvaltningen 265 ansökningar om tilläggsbelopp från fristående skolor med SPV-klasser. Av dessa avslogs eller avvisades 185 ansökningar, motsvarande 70 procent².

På senare tid har de fristående skolorna uppmärksammat att de fått allt fler avslag eller lägre belopp när de ansöker om tilläggsbelopp för sina elever. Förändringen har lett till att de fristående skolornas ekonomi har påverkats negativt.

Ärendet

Förvaltningen föreslår ett strukturbidrag för gymnasieskolans nationella program med SPV-klasser, ett förstärkt grundbelopp, från och med 1 juli 2022.

Strukturbidraget omfattar skolor i egen regi och fristående skolor. Storleken på bidraget baseras på budgeterade kostnader i egen regi för motsvarande verksamhet.

Lagstiftning

Enligt 2 kap. 8 b § skollagen (2010:800) ska kommuner fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter elevernas olika förutsättningar och behov. Bestämmelsen omfattar fördelning av resurser såväl till kommunernas egna verksamheter som till fristående skolor. Bestämmelsen reglerar inte närmare hur resurserna ska fördelas, men anger att de ska utformas efter samma grunder som vid fördelning av resurser till den egna verksamheten.

Strukturbidrag finns inte definierat i lag. Skolkostnadsutredningen föreslog 2016 att det i bidragssystemet, utöver grundbelopp och tilläggsbelopp, även ska finnas ett strukturbelopp som ska rymma alla resurser som fördelas utifrån barns och elevers (individuella och grupper) olika behov och förutsättningar med undantag för sådana resurser som ingår i tilläggsbeloppet. Förvaltningsrätten i Uppsala meddelade i dom 16 februari 2022 (6247-21) att en kommun har rätt att fördela resurser utifrån strukturbidrag förutsatt att ”lika villkor gäller för strukturbidraget oavsett huvudman” (s. 13).

Nivå på strukturbidraget

Strukturbidraget föreslås vara lika för alla elever och vara en del av grundbeloppet. Det innebär att ersättningen till de fristående skolorna kommer att bestå av följande.

- Grundbeloppet består av programpeng och det föreslagna strukturbidraget samt socioekonomisk ersättning.
- Eventuellt tilläggsbelopp.

Strukturbidraget utgår från förvaltningens egen resursfördelning till skolor i egen regi. Tabellen redovisar resursfördelningen per kostnadsslag.

Kostnadsslag	Budgeterade kostnader, tkr per elev och år
Undervisning	108
Lokaler	12
Elevhälsa	5
Administration och elevassistenter	20
Totalt, tkr per elev	145

Nivån grundar sig på en analys av skolornas ekonomi. De har en effektiv organisation, vilket innebär att de kan utforma en effektiv tjänstefördelning och kostnadseffektiva tjänster för stöd.

Som beskrevs ovan finns såväl skolor i egen regi som andra kommunala skolor och fristående gymnasieskolor (resursskolor och andra fristående gymnasieskolor) som bedriver nationella program med klasser med specialpedagogisk verksamhet. Förvaltningen föreslår att strukturbidraget för samtliga dessa fastställs till 145 tkr per elev från och med juli 2022 och år. Beloppet är baserat på förvaltningens resursfördelning till skolor i egen regi. Det genomsnittliga tilläggsbeloppet till fristående skolor som bedrev SPV-klasser år 2019 var 85 tkr per elev och år. Strukturbidraget fastställs således till en högre nivå.

För de olika typerna av huvudman innebär det följande.

För *fristående skolor* tillkommer momscompensation utöver de 145 tkr.

Interkommunal ersättning används för elever från andra kommuner som går i Stockholms stads skolor i egen regi. Även för dessa elever fastställs ersättningen till 145 tkr per elev och år. Det innebär en sänkning av den ersättning som andra kommuner betalar för de elever som går i Stockholms stads SPV-klasser. Den nuvarande ersättningen (157 tkr) bygger på en tidigare beräkning av kostnaderna för skolor i egen regi. Utifrån nu aktuella uppgifter beräknas kostnaderna enligt ovan till 145 tkr.

Även ersättningen till *skolor i egen regi* fastställs till 145 tkr per elev och år. Inom utbildningsförvaltningen hanteras lokal-kostnaderna vid central förvaltning. Kostnaderna för lokaler på 12 tkr, räknas därför av från den ersättning som går till skolor i egen regi (133 tkr).

Nivån på strukturbidraget fastställs årligen genom nämndens verksamhetsplan.

Förvaltningen bedömer att förslaget ger skolor med SPV-klasser förutsägbara och hållbara förutsättningar jämfört med dagens situation. Skolornas möjlighet att söka tilläggsbelopp för enskilda elever med omfattande behov av särskilt stöd kommer att kvarstå i enlighet med skollagens reglering av tilläggsbelopp och grundbelopp. De tilläggsbelopp som varje skola sedan tidigare har beviljats och blir beviljade för aktuell termin räknas av från strukturbidraget.

Kvalitetskriterier för gymnasieskolans nationella program för specialpedagogisk verksamhet

Kvalitetskriterierna har formulerats tillsammans med representanter för andra kommuner i länet och används i överenskommelser för inskrivna elever. Förvaltningen föreslår att kvalitetskriterierna gäller för samtliga huvudmän.

- Eleverna i målgruppen har efter utredning konstaterats ha rätt till särskilt stöd alternativt att motsvarande behov kan styrkas på annat sätt.
- Eleverna i målgruppen har behov av och får del av specialpedagogiska insatser.
- Minst en legitimerad lärare per grupp med tillgång till specialkompetens, t.ex. specialpedagog.
- Undervisningen bedrivs med högre personaltäthet och lärartäthet.
- Undervisningen har en anpassad lärmiljö. Undervisning sker i ett mindre sammanhang. Det innebär mindre gruppstorlekar anpassade till elevernas behov.
- Elevgruppen har ökat behov av och får ökade resurser avseende elevhälsa.
- Elevgruppen kräver ökade resurser i form av administration/övrigt (har många kringkontakter, mm) samt elevassistenter.
- Lokalkostnaden innefattar all hyra, städ och vaktmästare.
- Skolan måste anmäla antalet platser i Indra till kommande läsår till Storsthlm.

Reglering av individuella studieplaner

Skollagen, läroplanen för gymnasieskolan och gymnasieförordningen reglerar den individuella studieplanen.

- Enligt skollagen ska det *för varje elev upprättas en individuell studieplan.*
- Av läroplanen för gymnasieskolan framgår att *rektorn har ett särskilt ansvar för att skolan i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov.*
- Gymnasieförordningen anger mer detaljerat innehållet.

Intygande från fristående skolor och överenskommelser med andra kommuner

För att ha rätt till strukturbidraget föreslår förvaltningen att fristående huvudmän intygar att undervisningen sker enligt ovan fastställda kvalitetskriterier och att det finns individuella studieplaner. Det är ett liknande förfarande som gäller för fristående resursskolor på grundskolan.

För elever från andra kommuner i skolor i egen regi kommer förvaltningen att upprätta överenskommelser med elevens hemkommun. Överenskommelsen innehåller bland annat ersättning och kvalitetskriterier.

På motsvarande sätt görs överenskommelser med andra kommuner om ersättning och kvalitetskriterier där Stockholms-elever är inskrivna i deras skolor.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaderna för strukturbidraget baseras på 365 Stockholms-elever. Vidare finns 70 elever från andra kommuner i skolor i egen regi.

Förvaltningen kommer att noga följa utvecklingen av såväl antalet inskrivna elever med strukturbidrag som antalet erbjudna platser i länet.

Strukturbidraget medför kostnader 2022 för förvaltningen med 33,8 mnkr. Förvaltningen bedömer att den ökade kostnaden jämfört med budget för elever i behov av särskilt stöd är 8,9 mnkr för 2022 och 24,2 mnkr för 2023.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för ekonomi och styrning i samverkan med gymnasieavdelningen och avdelningen för uppföljning och samordning. Konsultation har också skett med stadsledningskontorets juridiska avdelning.

Ärendet behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 8 mars 2022. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 9 mars 2022.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Konsekvenser för jämställdhet, barn och barns rättigheter
Stockholms stads ”Program för barnets rättigheter och inflytande” slår fast att beslutsfattare och medarbetare ska beakta barnperspektivet och omsätta barnets rättigheter i alla beslut, uppdrag och i det dagliga arbetet.

Förvaltningen förslag innebär inga skillnader baserat på kön, avseende resursfördelning eller verksamhetens utformning. Ärendet bedöms därför inte leda till några negativa konsekvenser utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Ärendet syftar till att öka förutsättningarna för en bra utbildning för elever med behov av särskilt stöd, oavsett huvudman. Förslaget innebär också ett ökat ekonomiskt stöd främst till fristående skolor,

vilket ökar förutsättningarna för en stabilitet i verksamheten, vilket i sin tur är till gagn för eleverna utifrån såväl artikel 23 som artikel 28³.

Förvaltningens bedömning är därför att förslaget på lång sikt kommer att ha positiva konsekvenser och effekter för elever i såväl kommunens egna gymnasieskolor som fristående skolor.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar att införa ett strukturbidrag för gymnasieskolans nationella program med klasser med specialpedagogisk verksamhet från och med höstterminen 2022, i enlighet med utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande. Vidare föreslås utbildningsnämnden fastställa strukturbidraget till 145 000 kronor per elev och år från och med juli 2022 för fristående. Med anledning av vikten att så snabbt som möjligt kunna göra förutsättningarna inför nästa läsår kända, föreslås beslutet justeras omedelbart.

³ Utdrag ur Artikel 23: Ett barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv och hjälp att delta i samhället på lika villkor. Utdrag ur Artikel 28: Uppmuntra utvecklingen av olika former av gymnasial utbildning inklusive såväl högskoleförberedande som yrkesutbildning.